

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ KRİZ YÖNETİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE MÜDÜR GÖRÜŞLERİ

Araştırma Makalesi / Research Article

Dağdeviren Ertaş, B. ve Yüner, B. (2021). Millî Eğitim Bakanlığının Kriz Yönetimine İlişkin, Öğretmen ve Müdür Görüşleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(1), 182-196.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.871551>

Geliş Tarihi: 31.01.2021

Kabul Tarihi: 11.03.2021

E-ISSN: 2149-3871

Öğr. Gör. Dr. Behiye DAĞDEVİREN ERTAŞ
Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakım ve Gençlik Hizmetleri
behiye.ertas@yobu.edu.tr
ORCID No: 0000-0003-2431-1914

Dr. Öğr. Üyesi Berna YÜNER
Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
berna.yuner@yobu.edu.tr
ORCID No: 0000-0001-7162-8397

ÖZ

COVID-19 (Coronavirus Disease 2019) salgını, 14 Nisan itibarıyla 188 ülkede okulların kapanmasını zorunlu kılmıştır. Dünya genelinde okula kayıtlı öğrencilerin % 91'i bir diğer ifade ile 1,5 milyar öğrenci bu durumdan etkilenmektedir (UNESCO). Türkiye'de pandemi nedeniyle zorunlu eğitime 16 Mart tarihinde 1 haftalık ara verilmiş ve 23 Mart itibarıyla eğitimin uzaktan, internet ve televizyon kanalları aracılığıyla yürütülmesi kararlaştırılmıştır (MEB). Bu çalışmada Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığının COVID-19 salgını kapsamındaki kriz yönetimi incelenmiştir. Nitel olarak yürütülen çalışma kapsamında 4 müdür ve 20 öğretmen ile görüşülerek, bakanlığın risk yönetiminin etkililiği değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda gerek kriz öncesindeki tedbirler açısından gerekse kriz anının yönetimi açısından Eğitim Bilişim Ağının (EBA) önemli bir rolü olduğu görülmüştür. Kriz anının yönetiminde Bakanlık uygulamaları çoğunlukla olumlu ve yeterli görülmektedir. Kriz sonrasında normalleşme sürecinde yeni bir düzenin hakim olacağı, birey, toplum ve aile kavramları için yeni sorumluluklar geleceği görüşü öne çıkmaktadır. Ayrıca telafi eğitimlerinin yapılması ve psikolojik desteğin sağlanmasına ilişkin görüşler hakimdir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, Müdür.

THE VIEWS OF TEACHERS AND PRINCIPALS REGARDING CRISIS MANAGEMENT OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION

ABSTRACT

In the COVID-19 (Coronavirus Disease 2019) outbreak, schools were closed in 188 countries as of April 14. One and a half billion students worldwide, which are 91% of students enrolled in the school, are affected (UNESCO). In Turkey, compulsory education was interrupted due to the pandemic for one week on 16 March, and on 23 March, remote/online teaching was decided to conduct via the internet and television channels (MoNE). In this study, the Ministry of Education crisis management in Turkey (MoNE) during the COVID-19 outbreak was examined. Within the scope of the qualitative study, four managers and 20 teachers were interviewed and the effectiveness of the Ministry's crisis management was evaluated. As a result of the study, it was observed that the Education Information Network has a vital role in managing the pre-crisis and crisis moment. During the crisis moment, the practices of the Ministry are mostly seen as positive and sufficient. It was emphasized that there would be a new order in the normalization process after the crisis, and

there will be new responsibilities for individuals, society, and family. Also, the necessity of compensatory education and psychological support were expressed.

Keywords: COVID-19, Ministry of Education, Teacher, Principal.

1. GİRİŞ

COVID-19 (Coronavirus Disease 2019) 12 Mart tarihinde Dünya Sağlık Örgütüncce salgın olarak ilan edilmiştir. Bu salgın kapsamında okullardaki öğrenciler, öğretmenler, okul çalışanları ve devamında bu kişilerin aileleri arasındaki sosyal teması en aza indirmek amacıyla pek çok ülkede okulların kapalı olması kararlaştırılmıştır. Bu kararın temel nedenlerinden biri hastalığı hafif belirtilerle ya da belirtisiz olarak geçiren çocukların (Shen, et al., 2020) virüsü yayma noktasında etkin olmalarıdır. Bir diğer neden ise yürütülen çalışmaların daha önceki salgınlarda okulların kapalı olmasının salgın kontrolünde etkili bir uygulama olduğunu saptamasıdır (Jackson, Mangtani, & Vynnycky, 2014; Rashid, Ridda, & King, 2015). Bin, vd. (2018) salgın durumlarında okulların kapatılmasının salgının en üst düzeye ulaşmasını ortalama 11 gün geciktirirken, bu düzeyi de % 29.7 azaltmakta olduğunu belirtmiştir. COVID-19 salgınına ilişkin de okulların kapalı olmasının, hastalığın özellikle okul yaş gurubu içerisindeki (5-17 yaş) bireylere bulaşmasını azalttığı raporlanmıştır (Cowling, et al., 2020). 14 Nisan itibariyle dünya genelinde 188 ülkede 1,5 milyar öğrenci okulların kapalı olması durumdan etkilenmiştir (UNESCO). Bu şartlar altında bazı ülkeler uzaktan eğitime yönelirken bazıları eğitim takvimini ileri bir tarihe almışlardır. Farklı uygulamalarla da olsa her ülkenin amacı COVID-19'un neden olduğu krizi en başarılı şekilde yönetebilmektedir.

Türkçede “bunalım”, “çözüktü” kelimelerine (TDK) karşılık gelen kriz, beklenilmeyen bir zamanda ortaya çıkan, hızlı bir şekilde yönetilerek çözüme ulaştırılması gereken zor durumları ifade etmektedir (MacNeil & Topping, 2007). Krizler hem bireyleri hem de toplulukları etkilemekte ve süregelen işlerin aksamasına neden olmaktadır (Raphael, 1986). Kriz, etkilediği insanlara, kurumlara ve topluluklara, gerekli önlemler alınmadığı takdirde büyük bir tehdit unsurudur. İşleyişlerin aksamasına hatta durmasına neden olabilecek bir durum ya da olay serisidir. Krizlerin ekonomik etkileri olduğu kadar psikolojik etkileri de vardır. Krizler bireylerde olumsuz duygulara neden olurken, iyi yönetilemediği durumlarda örgütün saygınlığını zedeleyebilmektedir (Bozkurt, Turgay ve Sezen, 1998; Bozgeyik, 2004).

Eğitim örgütleri açısından ele alındığında krizler beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan, acil durum özelliği taşıyan ve tüm okul toplumunu etkileyen olaylar olarak tanımlanmıştır (Brock, Sandoval, & Lewis, 1996). Kriz tanımlarındaki ortak noktalar krizlerin ani bir şekilde meydana gelen kritik öneme sahip ve en hızlı ve etkili şekilde müdahale gerektiren durumlar olmasıdır. Bu noktada kriz yönetiminin önemi ortaya çıkmaktadır çünkü iyi yönetilen krizler birer fırsattır (Fink, 1986). Krizlerin potansiyel sonuçlarını başarıya dönüştürebilmek ancak kriz yönetime hazır bir yönetici ve örgüt sistemi ile mümkündür.

Kriz yönetimi sadece kriz anının idare edilmesi değildir. Kriz yönetimi, krizleri öngörebilen bir yaklaşımla olası durumlara karşı önlemler almayı da kapsamaktadır. Devamında mevcut krizin özelliklerinin tam olarak belirlenmesi kritik öneme sahiptir. Çünkü her krizin kendine has özellikleri ve çözüm yolları olmaktadır. Keskin (2003) kriz yönetim sürecini; krizin sinyallerinin alınması, hazırlık ve krizden korunma, krizin denetim altına alınması, normale dönüş, öğrenme ve değerlendirme olarak beş aşamada ele almıştır. Kriz sinyallerinin alınması, örgütlerin krizlere karşı duyarlılığının bir göstergesidir. Hazırlık ve korunma süreci, yaklaşmakta olan kriz için tedbirlerin alınmasını kapsamaktadır. Krizlere karşı hazırlık süreci başarıyla gerçekleştirildiğinde az maliyetle olası yüksek zararlar engellenmiş olmaktadır. Bununla birlikte örgütlerde en göz ardı edilen süreçlerden olmaktadır (Uzun, 2001). Kriz başladığında, en doğru verilerle betimlenmesi ve mevcut durumun tespit edilmesi gerekmektedir. Ancak doğru tespitler doğrultusunda etkili kontrol mekanizması çalıştırılabilir. Ancak krizlerin sabit ve genel geçer bir çözümü yoktur. Bu nedenle her kriz, kendine has çözümler ve ivedi kararlarla müdahale gerektirmektedir (Pearson & Kovoov, 1997). Kriz yönetiminin etkili olabilmesi için bilgilerin hızla ve güvenilir bir biçimde toplandığı ve aynı

şekilde paylaşılabilirdiği bir iletişim ağına ihtiyaç vardır. Çünkü kriz durumlarında kararların merkezileşmesi kaçınılmazdır (Solmaz, 2006). Ancak bu yolla ivedi kararlar uygulanabilmektedir.

Kriz sonrasında normale dönüş süreci, krizin örgüte verdiği hasarın tespiti ve bu kapsamda yapılacak iyileştirme ve yeniden örgütlenme faaliyetlerini kapsamaktadır. Kriz yönetimi sürecinin etkililiğinin değerlendirildiği son süreç ise öğrenme ve değerlendirmedir (Özdem, 2010). Bu süreç örgütlerin krize ilişkin geribildirimlerle kendilerini olası diğer krizlere hazırlama süreçlerini, yeniden yapılanmalarını kapsar. Kriz sonrası değerlendirmelerle kendini yenileyebilen örgütler dönüşümcü bir özellik kazanarak krizden bir fırsat oluşturmuş olur (Tutar, 2016). Mevcut çalışmada ise kriz yönetim süreci, kriz öncesi, kriz anı ve kriz sonrası olarak üç aşamada ele alınmış ve araştırma verileri bu kapsamda değerlendirilmiştir. Kriz öncesi süreç, sinyallerin alınmasını ve hazırlık sürecine; kriz anı, ilgili duruma müdahale yöntemlerine; kriz sonrası ise biten kriz sonrası değerlendirme ve öğrenme sürecine işaret etmektedir.

Kriz yönetimi birçok sürecin etkin bir biçimde planlı ve koordine şekilde yürütülmesi ile başarıya ulaşabilir. Bu süreçte yaratıcı düşünme, çözüm üretebilme, panik yapmadan ancak ivedi biçimde ortak akli işe koşabilme, iletişimi ve kurumlar arası eşgüdümü sağlayabilme gibi unsurların aynı anda yürütülmesi gerekmektedir. Bu noktada tüm süreçleri hakim bir biçimde, örgütlemeyi ve eşgüdümlemeyi başarıyla yapabilecek bir yönetimin varlığı önem kazanmaktadır. Örgütlerin devamlılığı krizin nasıl yönetildiğine, krizin nasıl yönetildiği de örgütün yöneticilerine bağlıdır. Başarıyla yönetilen bir krizde yöneticiye ve aynı doğrultuda örgüte duyulan güven artarken, tersi durumlarda yöneticinin ve örgütün saygınlığı azalmaktadır (Sayın, 2008).

Bu kapsamda Türkiye’de milli eğitim bakanlığının kriz yönetimine ilişkin bir çalışmanın yürütülmesinin mevcut şartların betimlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığının mevcut kriz öncesindeki hazırlık düzeyi, kriz yönetimdeki etkililiğinin belirlenmesi, ve kriz sonrasında bakanlığa ve sisteme ilişkin beklentilerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Ayrıca nitel olarak yürütülen çalışma okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinin detaylı bir şekilde ele alınmasına imkân vermektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı okul müdürleri ve öğretmen görüşlerine göre milli eğitim bakanlığının COVID-19 salgını sürecindeki kriz yönetiminin irdelenmesidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Milli Eğitim Bakanlığının kriz yönetiminin okulların en önemli paydaşları olan öğretmenlerin ve müdürlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanan bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımında, olgu bilim deseni (fenomoloji) bir araştırmadır. Olgu bilim deseni gerçekte varlığının farkında olunan, ancak derinlemesine ve yeterince ayrıntılı bir bilgiye sahip olunmayan olgulara dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 69). Olgu bilim çalışmalarında, bireylerin deneyimleri anlamlandırmaları ve hem bireysel hem de paylaşılan anlam olarak deneyimlerin bilince dönüşümü derin bir betimleme ile incelenir (Patton, 2014, s. 104). Olgu bilim deseni yorumlayıcı olgu bilim ve betimleyici olgu bilim olmak üzere iki farklı yaklaşımla ele alınır (Van Manen, 1990, s. 25; Shosha, 2012). Araştırmada katılımcıların algı ve deneyimlerini açığa çıkarmak amaçlandığı için betimleyici olgu bilim yaklaşımından faydalanılmıştır (Ersoy, 2018, s. 57).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örneklemede araştırmacılar ana olgu hakkında bilgi edinmek veya onu anlamak için bireyleri maksatlı bir şekilde seçerler (Creswell, 2019, s. 267). Bu amaç çerçevesinde araştırmanın katılımcıları, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarının farklı kademelerinde görev yapan öğretmenlerden ve okul müdürlerinden oluşmuştur. Katılımcıların çalışmaya katılımlarında gönüllülük esası vurgulanmış istedikleri her anda görüşmeyi sonlandırabilecekleri kendilerine bildirilmiştir. Katılımcıların isimleri kodlanarak verilmiştir. Kodlama katılımcıların okul türlerinin, cinsiyetlerinin ve görevlerinin baş harfleri kullanılarak yapılmıştır. Örneğin ilkökulda

çalışan bir kadın öğretmen İÖK1 şeklinde kodla belirtilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1:Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Görev	Kıdem	Okul Türü
İOM	Erkek	Müdür	6-10 Yıl	İlkokul
OM	Erkek	Müdür	11-15 yıl	Ortaokul
LM	Erkek	Müdür	11-15 Yıl	Lise
OÖM	Kadın	Müdür	20 yıl ve üzeri	Okul Öncesi
İÖE1	Erkek	Öğretmen	11-15 Yıl	İlkokul
İÖE2	Erkek	Öğretmen	20 yıl ve üzeri	İlkokul
İÖK3	Kadın	Öğretmen	6-10 Yıl	İlkokul
İÖK4	Kadın	Öğretmen	11-15 Yıl	İlkokul
İÖE5	Erkek	Öğretmen	11-15 Yıl	İlkokul
OÖE1	Erkek	Öğretmen	11-15 Yıl	Ortaokul
OÖK2	Kadın	Öğretmen	6-10 Yıl	Ortaokul
OÖE3	Erkek	Öğretmen	6-10 Yıl	Ortaokul
OÖK4	Kadın	Öğretmen	6-10 Yıl	Ortaokul
OÖE5	Erkek	Öğretmen	6-10 Yıl	Ortaokul
OÖÖK1	Kadın	Öğretmen	11-15 Yıl	Okul Öncesi
OÖÖK2	Kadın	Öğretmen	16-20 yıl	Okul Öncesi
OÖÖK3	Kadın	Öğretmen	6-10 Yıl	Okul Öncesi
OÖÖK4	Kadın	Öğretmen	11-15 Yıl	Okul Öncesi
OÖÖK5	Kadın	Öğretmen	11-15 Yıl	Okul Öncesi
LÖK1	Kadın	Öğretmen	6-10 Yıl	Lise
LÖE2	Erkek	Öğretmen	11-15 Yıl	Lise
LÖE3	Erkek	Öğretmen	6-10 Yıl	Lise
LÖK4	Kadın	Öğretmen	11-15 Yıl	Lise
LÖK5	Kadın	Öğretmen	6-10 Yıl	Lise

Tablo 1’den izleneceği gibi katılımcılar okul müdürü ve öğretmenlerden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada katılımcıların Milli Eğitim Bakanlığının kriz yönetimi süreci algılarının kendi düşünceleriyle anlatılmasını sağlamak için, araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve uzman görüşü alınmış (5 alan uzmanı) yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır (Merriam, 2013, s. 88). Görüşme formundaki soruların oluşturulmasında kriz yönetimi süreci esas alınmıştır. Nitel araştırma bireylerin olaylara yükledikleri anlamlar veya olayların nitelendirilmesi temelinde şekillendiğinden (Özdemir, 2010), geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları önemlidir. Nicel araştırmada kullanılan iç ve dış geçerlik nitel çalışmalarda, *inandırıcılık*, *aktarılabirlik*, *tutarlılık* ve *onaylanabilirlik* olarak ifade edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 277). Araştırmada geçerlik ve güvenilirliğe özen gösterilmiştir. Uzman görüşü alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması, katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katılmaları ve ses kayıtlarının izinleri alınarak yapılması *inandırıcılık* kriterini; verilerin doğasına sadık kalınarak aktarılması ve amaçlı örneklem yönteminden maksimum çeşitlilik örneklem yönteminin seçilmesi ile *aktarılabirlik* kriterini; veri toplama aracının

oluşturulmasından, veri analizine kadar olan süreçte araştırmacıların birlikte çalışması ile *tutarlılık* kriteri sağlanmıştır. Onaylanabilirlik kriterinin sağlanması için araştırmacıların önce her biri kendi değerlendirmelerini yapmış daha sonra da birlikte ham veriler üzerinde çalışarak, ulaştıkları yargı ve sonuçların örtüşüp örtüşmediği incelenmiştir. Daha sonra örtüşmeyen sonuçlar üzerinde tartışılarak fikir birliği sağlanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmacılar tarafından oluşturulmuş, uzman görüşü alınmış olan yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcılara okunarak konu ile ilgili düşünceleri için zaman verilmiştir. Tüm görüşmeler her bir katılımcıdan izin alınarak kayıt altına (araştırmacıların ses kayıt özelliği olan cep telefonu ile) alınmıştır. Her bir ses kaydının yazılı dökümü alınarak metne dönüştürülmüş daha sonra katılımcılara fotoğrafları gönderilerek onayları alınmıştır. Görüşme dökümleri teker teker incelenerek analizleri yapılmıştır.

Katılımcıların Milli Eğitim Bakanlığının kriz yönetim sürecini değerlendirmeleri için yapılan araştırmada *krize hazırlık, kriz anı ve kriz sonrası* görüşlerinin belirlenmesi için “betimsel analiz” tekniği kullanılmıştır. *Krize hazırlık, kriz anı ve kriz sonrası* evreleri birer tema olarak belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar üzerinden kodlamalar yapılarak temalarla ilişkilendirilmiştir. Kodlamalar öncelikle araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız olarak yapılarak analiz edilmiştir. Ardından araştırmacılar bir araya gelerek yapılan kodlamaları tekrar değerlendirmiş, farklı görüşler oluştuğunda fikir birliği sağlanmıştır. Her tema kodları ile birlikte tablolaştırılarak, frekanslarına yer verilmiştir. Katılımcıların bire bir ifadelerine tabloların altında yer verilmiştir.

Katılımcıların Milli Eğitim Bakanlığının kriz yönetim sürecini değerlendirmeleri için yapılan araştırmada krizden neler öğrenildiğinin belirlenmesi için “içerik analizi” yapılmıştır. İçerik analizinde önceden belirgin olmayan temalar ve boyutlar ortaya çıkarılmaya çalışılır. Kodlamalar öncelikle araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız olarak yapılarak analiz edilmiştir. Analizde öncelikle katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri yanıtların tamamı okunmuştur. Benzer olduğu düşünülen kodlar not edilmiş daha sonra bunlar bir araya getirilmiştir. Bir araya getirilen kodların özelliklerine göre kodlar temalandırılarak, temalara isimler verilmiştir. Kodlamalar öncelikle araştırmacıların her biri tarafından ayrı ayrı yapılmış, sonra kodlama güvenilirliğini artırmak için yapılan kodlamalar ve oluşturulan temalar araştırmacıların bir araya gelmesiyle kontrol edilmiş, farklı görüşler oluştuğunda fikir birliği sağlanmıştır. Her tema kodları ile birlikte tablolaştırılarak, frekanslarına yer verilmiştir. Katılımcıların bire bir ifadelerine tabloların altında yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde Milli Eğitim Bakanlığının kriz yönetimine ilişkin öğretmen ve müdür görüşlerinin betimsel ve içerik analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular *kriz öncesi hazırlık, kriz anı ve kriz sonrası* ve *krizden öğrenme* temalarından oluşmuştur. Ayrıca bulgular sunulurken öğretmen ve müdürlerin görüşleri doğrudan alıntı ile gösterilmiştir.

3.1 Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin, COVID-19 Pandemisine Yönelik Bakanlığın Tedbirlerine İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu alt problem kapsamında katılımcılara şu anda gündemimizde yer alan COVID-19 salgınına ilişkin olarak Bakanlığın olağan üstü durumlara ilişkin tedbirlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusu yöneltilmiş ve görüşleri alınmıştır. Böylece elde edilen verilerde ilk olarak kriz öncesi hazırlık evresi ana tema olarak değerlendirilmiş daha sonra, katılımcıların yanıtları

alt temalara ayrılmış, betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca veriler de katılımcıların ifadeleri yeterli/ yetersiz ve olumlu/olumsuz gibi kategorilere ayrılarak yorumlanmıştır.

Bu konuda katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Kriz öncesine ilişkin oluşturulan temalar

Alt Kategoriler	Değerlendirme	Müdür	Öğretmen	Frekans
EBA	Yeterli	İM, LM	İÖE1,İÖE2,İÖK3,İÖK4,OÖE1,OÖK5 OÖÖK3, LÖK1,LÖK2, LÖE5	12
	Yetersiz	OM, OÖM	İÖK5,OÖÖK1,OÖÖK5,LÖE3, LÖE4	7
Okul Hijyeni	Olumlu	İM	İÖK3,OÖK5,OÖÖK1,OÖÖK3, LÖE3	6
	Olumsuz	OM	İÖE2,OÖE1,OÖE3,OÖÖK1, OÖÖK5, LÖE3,	7

Tablo 2’den incelenebileceği gibi öğretmenlerin yarısının kriz öncesi hazırlık evresinde alınan tedbirleri olumlu bulduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (f=12) *EBA alt yapısını* hazır ve yeterli değerlendirmektedir. Bakanlığın krize hazırlığı açısından olumlu bir durum olarak yorumlanabilir. Bu temadaki katılımcılardan bazılarının görüşleri şu şekildedir:

EBA'nın hazır olması boşluk oluşmamasını sağladı. Öğrencileri çoğunun uygulamayı biliyor olması da çok kolaylık sağladı (LM4).

Bence çok iyi hazırlıklı olduklarını düşünüyorum. Çok şükür ki iki bakanlıkta da işinin ehli bakanlar olması bu sürecin de idaresini kolaylaştırdı. (LÖK1)

EBA'nın veliler için kullanımı çok zor oldu. EBA'ya giremeyen velilerim var. EBA'daki çalışmalar özellikle 1. Sınıf için yetersiz (İÖK5)

3.2 Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin, COVID-19 Pandemisinde Bakanlığın Mevcut Duruma Yönelik Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu alt problem kapsamında katılımcılara şu anda gündemimizde yer alan COVID-19 pandemisinde bakanlığın mevcut duruma yönelik uygulamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusu yöneltilmiş ve görüşleri alınmıştır. Böylece elde edilen verilerde ilk olarak kriz anı evresi ana tema olarak değerlendirilmiş daha sonra, katılımcıların yanıtları alt temalara ayrılmış, betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Tablo 3’te katılımcı görüşlerinin kriz anına ilişkin temaları sunulmuştur.

Tablo 3: Kriz anına ilişkin oluşan temalar

Alt Kategoriler	Değerlendirme	Müdür	Öğretmen	Frekans
Uzaktan Eğitim Uygulamaları	Yeterli	İME,LME	İÖE1,İÖE2, İÖK3, İÖK5, OÖK2,OÖE3, OÖK5,OÖÖK1,LÖK1, LÖK4,LÖK5	13
	Yetersiz	OME,OÖMK,	İÖK4, OÖE3, OÖÖK5	5
Tepki /Reaksiyon	Olumlu	OÖMK, LME	İÖK3,İÖK3, İÖK5,OÖE1,OÖE3, OÖK4, OÖK5, OÖÖK1, OÖÖK4, OÖÖK5,LÖK5	13
	Olumsuz			-
Destek	Olumlu	İME, LME	İÖE2, İÖK3,İÖK4, İÖK5, OÖE1,OÖK2,OÖK4, OÖK5,OÖÖK1, OÖÖK3, OÖÖK4, OÖÖK5,LÖK5	15
	Olumsuz	OME,	LÖK4	2

Tablo 3'ten de izlenebileceği gibi katılımcıların çoğunluğunun kriz evresinde alınan uygulamaları olumlu bulduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun *tepki* (f=13), *uzaktan eğitim uygulamaları* (f=13) ve *öğretmenlerin mağdur edilmeyip desteklenmeleri* (f=15) görüşlerini bildirmeleri bakanlığın kriz anını iyi yönetmeleri açısından olumlu bir durum olarak yorumlanabilir. Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri;

Salgın nedeniyle okullarda, uzaktan eğitimin kısa zamanda uygulanması, öğretmenlerin mağdur edilmemesi konularında yaptığı çalışmaları çok yerinde buluyorum (İÖE2)

Kime sorsanız bu süreçte okulların kapalı kalması gerektiğini söyler. Bakanlığımız en doğru olanı yaptı ve bu süreçte destek öğrenmelerle öğrencilerimizi soğutmamak amaçlandı. Eba TV iyi düşünülmüş. Gayet yerinde buluyorum uygulamaları. Ek ders idari izinli sayıldığımızdan ek derslerin ödeneceği söylenerek, öğretmenlerimizi mağdur etmediler (İÖE3).

Bu denli büyük bir salgında eğer ki okullarımız açık olsaydı çocuklarımız telef olurdu okullara ara verilmesi en akıllıca yöntem oldu. Büyük bir devlete sahibiz tabi ki öğretmenlerini mağdur etmeyecekler buna inanıyorum (OÖK4).

Her şey çocuklar ve öğretmenlerin sağlığı düşünülerek gayet yerinde uygulandı. Bazı uygulamaların anasınıfına uygulanmasını da çok isterdim. Velilerin de böyle bir talebi var (OÖÖK5).

Bir öğretmen olarak çok memnunum. Bunun karşılığını vermek için de uzaktan eğitim için her yolu deniyorum. Öğrencilerimin hepsine ulaşmaya çalışıyorum (LÖK1)

Tatil zorunlu bir uygulama olması gerekiyordu. Uzaktan eğitimde iyi niyetle olabildiğince yapılıyor. Ek derslerin ödenmesi de öğretmen olarak memnun olduğum bir durum (LÖK5).

3.3 Okul Müdürleri ve Öğretmenlerin, COVID-19 Pandemisine Yönelik Bakanlığın Kriz Sonrası Normalleşme İçin Önerileri

Bu alt problem kapsamında katılımcılara COVID-19 virüs tehlikesi ortadan kalktıktan sonra eğitim- öğretim sürecinin normale dönmesi için bir öğretmen/müdür olarak neler önerirsiniz? Sorusu yöneltilmiş ve görüşleri alınmıştır. Böylece elde edilen verilerde ilk olarak kriz sonrası evre ana tema olarak değerlendirilmiş, katılımcıların yanıtları değerlendirilerek alt temalara ayrılmış, betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Tablo 4'te katılımcıların kriz sonrasına ilişkin görüşlerine dayanarak oluşturulan temalar sunulmuştur.

Tablo 4: Kriz sonrasına ilişkin oluşturulan temalar

Alt Temalar	Müdür	Öğretmen	Frekans
Önlem	İME,LME, OME,OÖMK	İÖE1,İÖE2,İÖK3,İÖK5,OÖE3, ,OÖK4,OÖÖK1,OÖÖK3, OÖÖK4,LÖK1, LÖE3, LÖK5	16
Telafl Eğitim	İME,LME, OME,OÖMK	İÖE2,İÖK3,İÖK5,OÖE1,OÖE5, OÖÖK3,OÖÖK4,LÖK1,LÖE2, LÖE3,LÖK4,LÖK5	16
Danışmanlık	OÖM,LM	İÖE2,OÖÖK5,İÖK4, İÖK5,OÖÖK1,LÖE3,	8

Tablo 4 katılımcıların COVID-19 virüs tehlikesi ortadan kalktıktan sonra eğitim- öğretim sürecinin normale dönmesi için önerilerine ilişkin görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcı görüşlerine göre kriz sonrasında *önlem alınması* (f=16), *telafl eğitimi yapılması* (f=16) ve *danışmanlık yapılması* (f=8) önerilerinin çoğunluğun görüşleri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bu konudaki görüşleri şu şekildedir;

Uzaktan eğitim, okuldaki eğitim gibi olamaz bu kesin. Eğitim öğretim başladıktan sonra okul müdürü ve öğretmenler öğrenciler için ekstra uygulamalar yapabilir telafl adına (İME)

Bence bu süreç hepimiz için zor bir süreç normale döndükten sonra her şeyden önce öğrenci ve öğretmenlerin psikolojik olarak nasıl olduklarının incelenip değerlendirilmesi ve bu konuda gerekli rehabilitasyon yapılmalı ve uyum çalışmalarından sonra eğitim ve öğretime başlanmalı (OOM).

Hijyen konusunda daha üst düzeyde önlemler için çalışma yapılacaktır, umarım bunun maliyeti okullara yüklenmez (İÖE1).

Öncelikle öğrencilerin psikolojik yönden desteklenmesi gerekeceğini ve bu konuda yardım alınmasını öneririm (İÖE2).

Okullar açıldığında çocuklara psikolojik destek sağlanmalı veya ders olarak bu süreç değerlendirilmeli. Veliler bu süreçte çocuklara nasıl yaklaşmalı bunun eğitimi verilmeli. Temizlik konusunda okullardaki faaliyetler artırılmalı (İÖK4).

Temmuz ağustos ayında 2 ay telafi dersleri yapalım eylülün ilk haftası 1 haftalık tatil sonra tekrar yeni eğitim öğretim yılına başlayalım (OÖK2).

Bence bu süreç hepimiz için zor bir süreç normale döndükten sonra her şeyden önce öğrenci ve öğretmenlerin psikolojik olarak nasıl olduklarının incelenip değerlendirilmesi ve bu konuda gerekli rehabilitasyon yapılmalı ve uyum çalışmalarından sonra eğitim ve öğretime başlanmalı (OÖÖK1).

Her şeyden önce çocukların sağlığı çok önemli. Ortaöğretimdeki çocukların eksiklerinin telafi edilmesini diliyorum. Maske takmanın çocukları olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum. Küçük çocukların bu konuda kontrollerinin sıkıntılı olacağını düşünüyorum (OÖÖK5).

Okullardaki hijyen artırılmalı. Sınıfların öğrenci yoğunluğu azaltılmalı (mümkünse). Etkinliklerle öğrencilerin normal e dönmesi sağlanmalı (LÖK5).

3.4 Bu krizden neler öğrendik?

Bu alt problem kapsamında katılımcılara COVID-19 pandemisinde süreçten neler öğrendiniz? Sorusu yöneltilmiş ve görüşleri alınmıştır. Böylece katılımcıların verdikleri yanıtlardan ilk olarak kodlar oluşturulmuş ve daha sonra bu kodlar *eğitim öğretim, sosyalleşme ihtiyacı ve farkındalık* olarak ana temalar altında birleştirilmiştir. *Toplumsal, bireysel ve ailesel* düzen olarak isimlendirilen alt temalar altındaki kodlar ise *yeni düzen* ana temasında birleştirilmiştir. Tablo 5'te krizden öğrenilenlere ilişkin oluşan temalar sunulmaktadır.

Tablo 5: Krizden öğrenilenlere ilişkin oluşan temalar

Ana Tema	Alt Temalar	Kodlar	Katılımcı	Frekans
Eğitim/ öğretim		Yüz yüze eğitimin gerekliliği (özlem)	İÖE1,İÖK3,OÖK1	3
		Okulun önemi	OÖK2,OÖE3,OÖÖK5	3
		Öğretmen fedakarlığı	OÖE3	1
		Öğretmenin kıymetini anlaşılması	İÖE1,OÖE3	2
		Öğrenci sevgisi	OÖM3,OÖK4	2
Sosyalleşme ihtiyacı		Arkadaşlar	OÖM3,OOÖK1,LÖK1	3
Farkındalık		Hayatın kıymeti	İÖE2,İÖK3,İÖK5,OÖK2,OÖE3,OÖÖK1,LÖK1,LÖK2,LÖK3,LÖK5	10
		Özgürlüğün kıymeti	OÖÖK3,LÖK1	2
		Paylaşmanın kıymeti	İÖE2	1
		Sağlık	OÖM,İÖK4,OÖE3,OÖÖK1,LÖK4	5
		Aile önemi	İM,OM,OOÖK1,	3
		Toplumsal	Toplumsal empati Kurallara uymak	LM,İÖE2,İÖK4,OÖE3,LÖE2 OM,LM,LÖK1
Yeni düzen	Bireysel	Yardımlaşma	LÖK1	1
		Özeleştiri	OÖE1,OÖE3,OÖÖK1,OÖÖK2,LÖK2	5
		Tedbirli olma	OM,İÖK4	2
	Aile	Hijyen	LÖK4	4
		Öze dönüş	LÖK5	1
		ekmek	İM,OÖE5,	2
		Evde hayat	OÖE1,LÖE3	2
Aile vakti	İM,OÖÖK1	2		

Tablo 5'ten izlenebileceği gibi kodlar *eğitim öğretim, sosyalleşme ihtiyacı, farkındalık ve yeni düzen* ana temaları altında toplanmıştır. Farkındalık ana teması altında en yoğun cevabın *hayatın kıymeti* (f=10) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu yanıtı *yeni düzen* ana temasında *bireysel düzen* alt temasında *öz eleştiri* kodu (f=5) ve *toplumsal düzen* alt temasında *öz eleştiri* kodu izlerken, *farkındalık* ana temasında da *sağlık* kodunun (f=5) izlediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Salgın hastalıklar konusunda eksikliklerimizin farkına vardık. Hijyenik önemini anladık. Toplum olarak gösterdiğimiz reflekslerin salgın hastalıkların yayılma hızına etkisini öğrendik (LÖK4).

Evde yaşamayı, az tüketmeyi, elimizdekilerin değerini bilmeyi, doğadan elimizi çektiğimizde daha güzel olduğunu, uyum sağlamayı (LÖE3).

Sahip olduğumuz büyük bir zenginlik varmış. Elimizdekilerin kıymetini anlama adına büyük bir farkındalık oluşturdu. Millet olarak birbirimizin yarasına dokunma adına fırsat oldu bizim için.. Evde kaldığımız süreç içinde kendi içimize döndük biraz daha (LÖE2).

Kesinlikle hijyenin önemini. Ayrıca kişisel bakım ve öz bakım becerilerinin çocuklar ve yetişkinler için 1. öncelik olması gerektiğini (OÖÖK4).

Bu kriz bana bütün ailemin ve aile fertlerimin ne kadar değerli olduğunu ve arkadaşlarla bir araya gelip sohbet etmenin güzelliğini, öğrencilerimin civil civil etrafımda olmalarının onların gözlerinin içine bakmanın değerini her şeyden önemlisi sağlıklı olmanın ve sağlıklı nefes almanın özgürce gezebilmenin dahi ne büyük nimetler olduğunu bir kez daha anlamamı sağladı (OÖÖK1).

Yaşamın, etkileşimin ne kadar önemli olduğunu. Doğanın insandan arınmasıyla kendine geldiğini ve hayvanların özgürce dolaşabildiğini gördük. Sağlık çalışanlarının aslında ne muazzam işler yaptıklarını gördük. Aileler "3 ay yatıyorlar" dedikleri öğretmenlerin aslında ne zorluklarla mücadele ettiklerini gördüler. Öğretmenler çocuk seslerinin dünyanın en büyük senfonisi olduğunun farkına vardılar. Okulumuzu ve çocuk sesi dinletisini özledik (OÖK4).

Sağlığın ne kadar önemli olduğu, hayatta her şeyin bir anda başımıza gelebileceği her zaman hazırlıklı olmamız gerektiği, insanlık olarak neleri yanlış yaptığımızı ve kendimizde neleri değiştirmenin gerektiğini, ben duygusundan arınıp birlik, beraberlik duygusuna sahip olmamız gerektiğini, bu süreçte empati kurarak yaklaşmanın önemini ve empati kurmanın güzelliğini öğrendik (İÖK4).

Bu krizden özellikle günlük hayatımızın ne kadar monoton olduğunu düşünürken, aslında ne kadar özgür olduğumuzu ve bunun kıymetini öğrendik. Birbirimize dokunmanın, sarılmanın, sevinç ve üzüntüyü paylaşmanın ne kadar güzel olduğunu öğrendik (İÖE2).

Yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şeyin tutmadığını, okulun sadece ders yapılan binalardan çok daha fazla yük taşıdığını, öğretmenlerin her şartta öğrencileri için çalışmaya ve onları ne kadar önem verdiğini gördük (İÖE1).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada dünya genelinde bir krize neden olan ve Türkiye'de örgün eğitime ara vermek zorunda bırakan COVID-19 krizinin milli eğitim bakanlığınca nasıl yönetildiğine

odaklanılmıştır. Nitel olarak yürütülen çalışma kapsamında 4 okul yöneticisi ve 20 öğretmen ile görüşülmüştür. Çalışmada kriz yönetim süreci; kriz öncesi, kriz anı ve kriz sonrası olarak üç aşmada değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda Milli Eğitim Bakanlığının, kriz öncesi hazırlık sürecinde uzaktan eğitim alt yapısının kurulması ve okullarda hijyenin sağlanması temaları çerçevesince değerlendirildiği görülmüştür. 2012 yılında hayata geçirilen ve 2019 yılında içerikleri yenilenerek öğrenciye özel kişiselleştirme imkanı sunan eğitim bilişim ağının (EBA) varlığı kriz öncesinde bakanlığın sahip olduğu önemli bir tedbir olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların çoğu kriz öncesi süreçte bakanlığın sunduğu dijital ortamın yeterli olduğu görüşündedir. Alan yazında EBA'nın öğrencilerin derse yönelik motivasyonunu artırdığını, öğrenme sürecinin kolaylaştırdığını saptayan çalışmalar bulunmaktadır (Kartal, 2017; Tutar, 2015). Ancak bilişim ağının olası krizler açısından değerlendirmesini ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma sonucunda EBA içeriklerinin yeterli olmadığını ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Benzer şekilde, EBA'ya ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerini inceleyen Yirci ve Bulduk (2018) öğretmen ve yöneticilerin fırsat eşitliğini sağlama anlamında olumlu olmakla birlikte, içerik anlamında EBA'nın yeterli olmadığı görüşünün baskın olduğunu belirtmiştir.

Kriz öncesine ait bir diğer oluşan tema okullardaki temizlikle ilgilidir. Okul hijyeninin yeterli olmadığını ifade eden katılımcılar daha fazladır. Bu bulgu, mevcut çalışmanın devlet okullarında çalışan öğretmenler ve okul müdürlerince yürütülmesinden kaynaklanabilir. Erçetin, ve Eriçok (2016) okul yöneticilerinin yeterlikleri üzerine yaptıkları çalışmalarında kriz yönetimi örgütsel yeterlikler başlığı altında okul yöneticilerinde an fazla bulunan yeterliklerden biri olarak göstermişlerdir. Ancak mevcut çalışma bulguları bu bulguları desteklememektedir. Devlet okullarındaki mevcut öğrenci sayısının fazlalığı, yeterli yardımcı personelin sağlanamaması temizlik konusunda okulları zorlayan en önemli unsurlar olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda devlet ve resmi okullar arasındaki farklılıkları inceleyen çalışmaların yapılması katkı sağlayıcı olabilir.

Milli eğitim bakanlığının kriz anı yönetimine ilişkin bulgular EBA, tepki/reaksiyon ve destek temaları altında toplanmıştır. Bu süreçte EBA uygulamaları çoğunlukla yeterli görülürken bakanlığın kriz karşısında gösterdiği tepki tüm katılımcılarınca olumlu olarak değerlendirilmiştir. COVID-19 pandemisi ile zorunlu eğitim kapsamında uzaktan eğitim geçen en hızlı ülkelerden biri Türkiye olmuştur. Eğitim bilişim ağının kriz öncesi hazır olması bakanlığının kriz anında kısa sürede uzaktan eğitime geçebilmesini kolaylaştırmıştır. EBA içeriklerine ulaşılabilmesi adına ülke kapsamında bulunan tüm telefon operatörleri ile gerekli antlaşmaların yapılarak her bir öğrenciye EBA için aylık 3 GB internet sunulması eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi adına bakanlığın attığı önemli adımlardandır. Ayrıca ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde ayrı televizyon kanalları aracılığıyla neredeyse her eve ulaşabilen bir eğitimin yapılması sağlanmıştır. Bir diğer uygulama canlı derler olmuştur. COVID-19 nedeniyle evlerde hayatına devam eden öğrenciler ve öğretmenlerin psikolojik anlamda da zor bir süreç geçirdiği ifade edilebilir. Bu noktada kendi öğretmenleri ile görüntülü canlı ders yapabilmeleri öğrencilerin öğretim içeriklerine ulaşabilmelerini sağlamanın yanı sıra hem öğretmenler hem de öğrenciler için önemli bir psikolojik destek oluşturmuştur.

EBA üzerinden sağlanan ders içerikleri ve ölçme materyalleri öğretmenlerin öğrencileri yönlendirmesi anlamında destek sağlamıştır. Ayrıca süreç içerisinde bakanlığın öğretmenlerin gösterdiği fedakarlığı dile getirerek onların yanında olduğunu göstermesi psikolojik bir destek sağlarken, öğretmenlerin ek ders ödemelerinde bir değişikliğe gidilmemesi mali destek olarak ifade

edilmiştir. Bu bulgulara dayanarak milli eğitim bakanlığının, kriz anında başarılı bir kriz yönetimi sergilediği ifade edilebilir.

Kriz sonrası bakanlığın neler yapması gerektiğine ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde, cevaplarının önlem, telafi eğitimi ve danışmanlık temalarını oluşturduğu saptanmıştır. Kriz sonrasında normalleşme sürecine geçildiğinde, bireyler geçirilen kriz anının değerlendirilmesini ve buna ilişkin önlemler alınması talep etmektedir. COVID-19 krizi de gerek Türkiye’de gerek dünyada çok geniş bir kitleyi etkilemiştir. Bu doğrultuda bakanlığın bunları gözeterek önemler alması ifade edilmiştir. En sık dile getirilen diğer tema telafi eğitimidir. Krizin zorunlu kıldığı uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitimdeki verim hem öğrencilerce hem de öğretmenlerce istenilen düzeyde olmayabilmektedir. Aksoğan’ın (2011) da ifade ettiği gibi özellikle bireysel çalışma becerisi kazanamamış öğrenciler için uzaktan eğitimin etkili olamamaktadır. Öğretim içeriğinin aktarılabilmesinin de ötesinde etkileşimin eğitim içerisindeki rolü düşünüldüğünde katılımcıların telafi eğitimlerini belirtmeleri anlaşılabilir.

Araştırmada son olarak mevcut krizden neler öğrenildiğine ilişkin bir inceleme yapılmıştır. Krizler iyi yönetildiklerinde birer fırsat olabilirler. Ancak, önemli olan krizden dersler çıkarmak ve gerekli adımları atmaktır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve okul müdürlerin, COVID-19 krizi sonrasında öğrenilenlere ilişkin görüşleri eğitim/öğretim, sosyalleşme ihtiyacı, farkındalık ve yeni düzen olarak isimlendirilmiş dört tema altında toplanmıştır. Eğitim ve öğretim sürecine ilişkin katılımcılar, yüz yüze eğitimin gerekliliği ve sağladığı avantajları dile getirmişlerdir. Örgün eğitim kapsamında okulun rolünün sadece öğretim olmadığı, okulun öğrencilere ve öğretmenlere sosyal bir ortam sunduğu, bu noktada okulun ne kadar önemli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, öğretmenliğin fedakârlık gerektiren bir meslek olduğu, kriz sürecinde öğrencilerin öğrenmelerinin en verimli şekilde gerçekleşmesi için öğretmenlerin fedakârca çalıştıkları ve görevlerinin zorluğu noktasında bir farkındalık oluştuğu ifade edilmiştir.

Sosyalleşme ve farkındalık temalarının oluşmasında bireylerin kriz sürecinde izole bir hayat yaşamalarının etkili olduğu düşünülebilir. Çoğunlukla evde ve sınırlı etkileşim içerisinde geçirilen süreç, sosyalleşme ihtiyacının hissettirmiş ve yeni farkındalıklar oluşmasına neden olmuş olabilir. Araştırma katılımcıları krizle birlikte sağlığını, hayatın ve özgürlüklerinin ne kadar kıymetli olduklarını fark ettiklerini belirtmiştir.

Krizin öğrettikleri kapsamında oluşan yeni düzen teması toplumsal, bireysel ve aile olarak üç alt tema altında incelenmiştir. Her bir bireyin, hijyen sağlamak başta olmak üzere tedbirli olması, özeleştiriyi yaparak bireysel sorumluluklarını yerine getirmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Toplumsal alt temada bireylerin, toplumsal rolleri vurgulanmıştır. Kurallara bireysel olarak uymanın ötesinde toplumsal bir bilinç oluşturmanın krizlerin önlenmesinde ve en hızlı şekilde sonlandırılmasında daha etkili olduğu dile getirilmiştir. Aile teması altında, yeni düzen içerisinde aile bireyleriyle birlikte geçirilen zamanın artması, ayrıca bireylerin ev hayatları içerisinde kendi kendine yetebilmeleri noktasında yeterlik kazanmalarının gerekliliği belirtilmiştir. Ayrıca yaş düzeyi ile birlikte virüsün etkileme oranını artması bireylerin ailelileri adına endişe duymasına neden olmuş olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, milli eğitim bakanlığının COVID-19 öncesinde EBA ile krize hazırlıklı olsa da bu alt yapının tam istenilen düzeyde olmadığı ve okulların hijyen yönünden zayıf oldukları ifade edilebilir. Kriz anında bakanlığın yönetimi çoğunlukla yeterli ve başarılıdır. Kriz sonrasında telafi eğitimleri ile öğrencilerin hem öğretim eksikliklerinin tamamlanması hem de

psikolojik olarak desteklenmeleri önemlidir. Krizden öğrenilenlere dayanarak COVID-19 pandemisi sonrasında katılımcıların yeni bir düzen beklentisinde olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu yeni düzen, bireylerin öz bakımlarını gerçekleştirmesini, öz eleştiri yapabilmesini, toplumsal empati yaparak bu bilinç çerçevesinde hareket etmesini gerekli kılmaktadır. Buradan hareketle bireyleri yetiştirecek olan eğitim kurumlarının yeni düzenin gerekliliklerini öğrencilere aktarma noktasında gerekli planlamaları yapması önerilebilir. Ayrıca araştırma sonuçlarına dayanarak eğitim bilişim ağının içeriğinin zenginleştirilmesi, temizlik noktasında okulların daha özenli olabilmesi için gerek materyal gerek personel desteğinin sağlanması, temizlik bütçesinin artırılması önerilebilir. Araştırmanın eğitim sisteminin paydaşları olan öğrenciler ve velilerle yinelenmesi sürecin farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesi anlamında alana katkı sunacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoğan, M. (2011). *Harmanlanmış Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarısına Ve Öğrenmedeki Kalıcılığa Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Bin, N., S., Alamery, A., Nafesa, A., Aleid, B., & Brazanji, N. (2018). School Closure During Novel İnfluenza: A Systematic Review. *Journal of Infection and Public Health*.11(5), 657-661. DOI: 10.1016/j.jiph.2018.01.003.
- Bozgeyik, A. (2004). *Krizleri Fırsata Dönüştürmek*. Hayat: İstanbul.
- Bozkurt, Ö., Turgay, E. & Sezen, S. (1998). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. TODAİE: Ankara.
- Brock, S. E. Sandoval, J. & Lewis, S. (1996) *Preparing For Crises in The Schools: A Manual For Building School Crisis Response Teams*. Clinical Psychology: Brandon.
- Bulduk, E. & Yirci, R. (2018). *Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Üzerine Yönetici, Öğretmen, Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi*. 5. Uluslararası Eğitim Bilimleri Sempozyumunda Sunulan Bildiri, İstanbul. ISBN: 978-605-2132-96-8
- Cowling, B.J., ALI, S.T., Ng T.W.Y., et al. (2020). Impact Assessment Of Non-Pharmaceutical Interventions Against Covid-19 And İnfluenza İn Hong Kong: An Observational Study. *The Lancet Public Health*, 5(5), 279-288. DOI:10.1101/2020.03.12.20034660.
- Creswell, J. W. (2019). *Eğitim Araştırmaları; Nicel ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi Ve Değerlendirilmesi*. Edam: İstanbul.
- Erçetin, Ş.Ş. & Eriçok, B. (2016). Yayımlarda yer alan okul yöneticilerinin yeterliklerinin analizi (ULAKBİM 2004-2016), *Turkish Studies*, 11(14), 239-256.
- Ersoy, A. (2018). Fenomenoloji. A. Saban ve A. Ersoy (Ed.). *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri içinde* (s. 51-110). Anı: Ankara
- Fink, S. (1986). *Crisis Management Planning For The Inevitable*. NY American Management Association: New York.
- Jackson, C., Mangtani, P. & Vynnycky, E. (2014). *Impact of School Closures On An İnfluenza Pandemic: Scientific Evidence Base Review*. Public Health England.
- Kartal, H. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Hakkındaki Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Keskin, F. (2003). Kriz Yönetimi. *Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 8(1), 181-195.
- Macneil, M. & Topping, K. (2007). Crisis Management In Schools: Evidence Based Prevention. *Journal of Educational Enquiry*, 7(1), 64-94.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma, Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Nobel: Ankara.
- Özdem, G. (2010). Kriz Yönetimi. Ed. H.B. MEdeduhoğlu ve K. Yılmaz. *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar*. Pegem: Ankara.

- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1),323-343.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Pegem: Ankara.
- Pearson, C. M., Mısra, K. S., M., Clair, J.A. & Mitroff, I.I. (1997). Managing The Unthinkable. *Organizational Dynamics*, 26(2), 51-64.DOI: 10.1016/S0090-2616(97)90005.
- Raphael, B. (1986). *When Disaster Strikes*. Hutchinson: London
- Rashid, H., Ridda, I., King, C. et al. (2015). Evidence Compendium And Advice On Social Distancing And Other Related Measures For Response To An Influenza Pandemic. *Paediatr Respir Rev*,16(2), 119–26.
- Sayın, N. (2008). *Ortaöğretim Kurumlarında Kriz Yönetimi Stratejilerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Shen, K., Yang, Y., Wang, T., et al.(2020). Diagnosis, Treatment, And Prevention Of 2019 Novel Coronavirus Infection In Children: Experts’ Consensus Statement. *World Journal of Pediatrics*. DOI:10.1007/s12519-020-00343-7.
- Shosha, G. (2012). Employment of Colaizzi’s strategy İn Descriptive Phenomenology: A Reflection Of A Researcher. *European Scientific Journal*, 8(27), 31–43.
- Solmaz, B. (2006). Krizde İtibarın Yönetilmesi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(3), 65- 72.
- TDK(2021). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 10.03.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Tutar, H. (2016). *Kriz ve Stres Yönetimi*. Seçkin: Ankara.
- Tutar, M. (2015). *Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Sitesine Yönelik Olarak Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- UNESCO**. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (Erişim tarihi 30.05.2020)
- Uzun, D. (2001). *Otel İşletmelerinin Krize Hazırlıklı Olma Durumlarının Değerlendirilmesi; Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Van Manen, M. (1990). *Researching Lived Experience: Human Science For An Action Sensitive Pedagogy*. State University of New York Press: Ontario.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin: Ankara.

EXTENDED SUMMARY

THE VIEWS OF TEACHERS AND PRINCIPALS REGARDING CRISIS MANAGEMENT OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION

Purpose

This study aims to examine school principals' and teachers' opinions on the crisis management of the Ministry of National Education during the COVID-19 outbreak. This study is regarded as important as it describes and evaluates the current conditions of the Ministry of Education in Turkey. It aims to determine the Ministry of National Education's current level of preparedness before the crisis, its effectiveness in crisis management, and to determine the expectations regarding the ministry and the system after the crisis.

Methodology

This study, which aims to evaluate the Ministry of National Education's crisis management according to the views of teachers and principals, who are the most critical stakeholders of schools, is conducted in a qualitative research approach, phenomenology pattern. Maximum diversity sampling, one of the purposeful sampling methods, was used in the study. In the study, a semi-structured interview form prepared by the researchers based on the expert opinion (5 experts) was used to evaluate the participants' perceptions of the Ministry of National Education's crisis management process. All interviews were recorded by the researchers with the permission of each participant. The recorded interviews were transcribed, and then the texts were sent to the participants, and their consent was obtained. Interview transcripts were examined one by one.

Findings

The content analysis of teachers' and principals' opinions on crisis management of the Ministry of National Education was analyzed under four themes of pre-crisis preparation, the moment of crisis, and post-crisis and learning from the crisis. It was found that half of the teachers found the measures taken in the pre-crisis preparation phase positive. It was found that the majority of the participants evaluate the practices taken during the crisis phase positive, and based on this finding, it can be interpreted as the Ministry managed the crisis moment well. According to the participants' opinions regarding their suggestions for the normalization of the education-training process after the COVID-19 virus threat, taking measures, remedial training, and counseling after the crisis are found to be mostly revealed opinions.

Conclusion and Discussion

According to the results of the research, it can be stated that although the Ministry of National Education is prepared for the crisis with EBA before COVID-19, it is not at the desired level, and the schools are inadequate in terms of hygiene. In times of crisis, the management of the ministry is mostly adequate and successful. After the crisis, students need to complete their teaching deficiencies and support them psychologically through remedial training. Based on what has been learned from the crisis, it can be concluded that after the COVID-19 pandemic, participants expect a new order. This new order requires individuals to perform self-care, self-criticism, and act with awareness by social empathy. Based on this, it can be suggested that educational institutions that will train individuals should make the necessary planning to transfer the requirements of the new order to the students. Also, based on the research results, it may be suggested to enrich the content of the education information network, to provide both material and personnel support, and to increase the cleaning budget so that schools can be more attentive at the point of cleaning. Repeating the research with students and parents, who are the education system stakeholders, will contribute to the field in terms of evaluating the process from different perspectives.